

Posudek magisterské práce:

Tomáš Malínek, Evropská politika SPD v době rudozelené koalice. Profesionalizace, modernizace, odcizení, NRS IMS FSV UK 2012, 77 str.

Diplomní práce T. Malínka je věnována aktuální a velmi významné problematice. Autor práci rozdělil na úvod a pět meritorních kapitol, po nichž následuje závěr, summary, bibliografie použité literatury a jako přílohy zajímavé rozhovory s Günterem Gloserem a Günterem Verheugenem.

Autor si v úvodu (s. 9-13) klade šest otázek po modernisaci SPD po 1998, po inovaci jejího vztahu k evropské politice, po vlivech na SPD v tomto směru, po evropských tématech SPD, po "nositelích" a rozhodujících činitelích ve vztahu k evropské politice uvnitř SPD a konečně po změnách v SPD v tomto směru mezi léty 1998 a 2005. Následně autor zmiňuje spektrum použitých historických i politologických metod a podává krátký přehled (bohužel nikoliv kritické posouzení) klíčových "zdrojů" své práce a klíčové literatury tématu (pouhá půlstrana 13). Na definici a objasnění základních pojmů a paradigmat tu místo nezbylo.

Na to, že analyticko-výkladová část práce o období 1998-2005 má pouhých 38 str., připadá čtenáři jako poněkud zbytečné, věnovat v první kapitole pětinu z toho (s. 14-21) popisné retrospekci problematiky od Marxe a Lassala až po 80. léta, a to bez formulování konstruktivního závěru.

I následující kapitola, zaměřená na "institucionální rámec vytváření evropské politiky SPD" se nesoustřeďuje na tematisované období, ale sleduje obě desetiletí po roce 1989. Jako podstatnější problém ale vidím, že Malínek nepodává argumentovaný, o relevantní citační odkazy na programové nebo diskusní materiály SPD nebo alespoň o sekundární literaturu soustavně opřený výklad, nýbrž pouze "vypráví" svoji vizi problematiky. Jeví se jako pravděpodobné, že přitom spíše než z literatury a písemných pramenů vychází pouze (!) z toho, co mu s interview řekli G. Gloser a G. Verheugen (ale přímé odkazy na konkrétní místa v těchto interviews také chybí, ostatně podobně jako kritické zhodnocení těchto cenných pramenných materiálů). V textu se tak objevuje celá řada tezí či dílčích tvrzení (např. s. 22, druhý odstavec, s. 23, druhý odstavec, čtvrtý odstavec, ale hojně i dále v práci: exemplárně s. 48), která nejsou položena argumentem ani odkazem na literaturu, resp. nejsou ani výkladově zdůvodněna. To je ostatně charakteristickým rysem **celé** předložené práce. I když obecně jistě není cílem přetížít práci odkazovým aparátem, pokládám 64 poznámek na 55 stránek textu práce (z toho velká část nekonkrétní odkazy na interview nebo nestránkové odkazy na literaturu, případně identifikace zmiňovaných osob) za nedostatečné. **Citačně podloženy by měly být všechny v textu zmiňované výroky nebo písemné materiály.** To je nutné minimum. Pohříchnu se tak však neděje.

Třetí kapitola je věnována politice "nového středu". Vzhledem k tomu, že autor hledá její kořeny doma (W. Brandt) i v zahraničí (New Labour, Clintonova verze amerického demokratismu), očekával by čtenář odkazy na příslušné prameny, literaturu, resp. definice. Nedočká se. Při výkladu o volební kampani 1998 pak autor opět volí posici "dobře informovaného vypravěče", který pouze vykládá, jak se věci (jaksi samy od sebe) měly: "Gerhard Schröder ... byl ... vybrán .. Vedení SPD si dobře spočítalo..." (s. 33) Kdo ale konkrétně ve vedení SPD v této době rozhodoval o těchto závažných věcech? Mohl někdo "vybírat" nebo byla nominace kandidátů - možná trpce kompromisním - výsledkem bojů

stranických frakcí? Taková anonymisace rozhodovacích procesů je pochopitelná ve vyprávění dobových svědků, nikoliv však v odborném pojednání. Zde je třeba očekávat výklad, argumentaci, zdůvodnění. Marně. Exmplární je tu s. 35.

Především je však třeba se tázat, proč v této kapitole vůbec není tematisována Schröderova, eminentně "evropská" Agenda 2010, vyhlášená v návaznosti na evropská rozhodnutí z r. 2000 v březnu 2003???

Čtvrtá kapitola "Finalita Evropské unie" se týká především německého podílu na koncipování (ztroskotavší) ústavy EU. Bylo by dobře, kdyby byl autor vysvětlil, co všechno přesně chápe pod pojmem "finalita EU" a proč. Kapitola je totiž opět pojata jako pouhé "dějové vyprávění". Charakterisována není ani nešťastná Euroústava, ani – užší ani širší - důvody jejího nepřijetí.

Tématem páté kapitoly je "první východní rozšíření EU". Zde je absence – početných - citačních odkazů zvláště markantní. Čtenář by si přál dočíst se alespoň zdůvodnění, proč v této záležitosti existovala tak dokonalá kontinuita mezi radikálně proevropským konservativcem Helmutem Kohlem a (namnoze populistickým, nadto výrazně až extrémně proruským socialistou) Gerhardem Schröderem. Autor by také mohl prozradit, odkud vzal informace o protievropských náladách členstva a elektorátu SPD. A kdo a s jakým cílemrazil "obraz Unie jako projektu nadnárodních korporací"? Byl to obraz universální nebo autorsky i recepčně patřil jen jistému segmentu členstva a voličstva SPD? Šlo r. 2004 opravdu "jen" o dočasnou ochranu německého pracovního trhu? Nezavedl G. Verheugen v rozhovoru autora práce poněkud mimo hlavní téma?

V závěru práce (neúnavný a o přijetí skupiny východních sousedů BRD do EU nesmírně zasloužilý) komisař pro rozšíření EU G. Verheugen z výkladu mizí. Malínkův závěr, že "zájem o Evropu nevzniká u politiků sám od sebe, ale je zpravidla vynucen okolnostmi" je jednak značně pythický, jednak banální, nedefinuje-li totiž ony – velmi podstatné - "okolnosti". Je skutečně pravda, že "na rozdíl od debaty o novém středu nebyla finalita EU tématem, které by mělo pro německou sociální demokracii existenční význam, SPD tuto diskuzi neiniciovala a skutečně se do ní zapojila až pod vlivem vnějších okolností" ??? (s.53) Je evropská politika opravdu jen – v podstatě nesystémovou – záležitostí několika výrazných osobností? Není taková interpretace pouhým odrazem nekritického čtení literatury, povrchní rešerše pramenů a podlehnutí dikci dvou interview? Netvrdím to apodikticky, pouze to kladu jako otázku. Ale Malínkova magisterská práce tato tvrzení rozhodně nepodložila přesvědčivými a solidně podanými argumenty.

Jsem přesvědčen, že autor má veliký odborný potenciál. V této, řemeslně, argumentačně ani interpretačně nedotažené práci ho však neuplatnil. Malínkova diplomní práce má ve své finální podobě charakter pouhého populárně naučného vyprávění. Měl by ji proto podle mého přesvědčení hájit jen jako dobrou.